

O MEDŽUGORÍ Z INÉHO POHĽADU

V príjemnej spoločnosti mladých ľudí došla predneďavnom na pretras otázka Medžugoria. Bolo zrejmé, že väčšina prítomnej mládeže celkom bezvýhradne verí správam o zjaveniach Panny Márie v Medžugorí, vrátane rozšírovanej fotografie zjavujúcej sa Gopsy, ktorú sa údajne podarilo zvečniť istému fotoreportérovi. Keď som vyslovil svoj názor, že ani veľmi propagovaná popularita Medžugoria nemôže zastríeť tie konkrétne skutočnosti, ktoré ma nútia vážne pochybovať o hodnovernosti zjavení Panny Márie v Medžugorí, zapôsobilo to na veľkú časť prítomných ako studená sprcha. Zrejme vôbec nečakali, že by sa mohli nájsť hlboko veriaci katolíci, dokonca aj kňazi, čo by pochybovali o autenticite zjavení v Medžugorí, ktoré sa tak vytrvalo prejavujú a ktoré majú dôvod odmietat len štátne úrady alebo zaujatí odborcovia náboženstva.

Ešte s ostrejšou reakciou som sa stretol v kruhu niektorých vypelých spoluveriacich, a teda vlastných bratov v Kristu, ktorí môj rezervovaný postoj k Medžugoriu neváhali odsúdiť neláskavými, tvrdými slovami a ktorí ma označili v tom lepšom prípade za "ľudsk dobre zmýšľajúceho katolíka, ale s prehnaným racionalizmom, dávajúcim prednosť filozofii pred evanjeliom", v tom horšom prípade za voľnomyšlienkára na povážlivej ceste k ateizmu, ak nie za ešte niečo horšie, čo radšej neuvádzam.

Po prečítaní reportáže "27 hodín v Medžugorí" v č. 8 Rodinného spoločenstva, 1986/3, dospel som k záveru, že by som konal proti svojmu svedomiu, keby som svoje pochybnosti o zjaveniach v Medžugorí nevyjadril i touto formou. Tým viac, že autor uvedenej reportáže, plný úprimného nadšenia a hlbokých dojmov z Medžugoria, ani v najmenších náznakoch nepripúšťa akékoľvek pochybnosti o autenticite medžugorských zjavení.

Medžugorské udalosti spadajú do rámca tzv. súkromných zjavení. Osobitná, oficiálne ustanovená cirkevná komisia za pomoci expertov z rôznych odborov podrobne skúma všetky okolnosti medžugorských zjavení, tak ako pri všetkých ostatných hlásených súkromných zjaveniach. (A nie je ich málo. Len počas uplynulých 150 rokov ich bolo takmer 400, ako to uvádza Lexikon Máriiných zjavení od R. Ernsta, Eufen 1984.) Výsledky komisie nie sú zatiaľ známe. Známe sú však postoje cirkevných autorít, popredných teológov i veľkých mystikov k otázke súkromných zjavení vo všeobecnosti. Z diskusií s mladými, ale i staršími, sa zdá, že naši ľudia sú len veľmi málo informovaní o týchto postojoch, hoci ich možno nájsť aj v dostupnej literatúre. Nezdávam sa preto, že prv, ako by sme začali hovoriť konkrétne o Medžugorí, bude osožné uviesť aspoň hlavné zásady, podľa ktorých treba k súkromným zjaveniam pristupovať vo všeobecnosti.

Známy profesor dogmatiky M. Schmaus v 6. sväzku svojho diela Viera cirkvi, ktorý má názov Život milosti a milostiplná (SÚCEM, Rím 1978, str. 255-257) píše: "Čo sa týka 'zjavení Marie', hlavným problémom je otázka ich pravdivosti. Vzhľadom na tajomnú a nedozernú silu podvedomia a masovej sugescie nie je ľahko rozoznať prípadné zjavenie Márie od ilúzie ... Hoci každý jednotlivec môže považovať určitý úkaz za Máriino zjavenie, jednak patrí cirkvi a jej pastierskemu úradu, aby prípad vysvetlili, keď udalosť začína mať vplyv na spoločenstvo veriacich, napríklad tým, že vznikajú nové pútnické miesta alebo nové pobožnosti v cirkevnom spoločenstve. Sila zážitku sama osebe nie je plne spoľahlivým kritériom pravosti. Takým môže byť prípadný zázrak, ktorý treba brať do úvahy pri skúmaní pravdivosti zjavenia. No dokázať zázrak, vzhľadom na dnešné vedecké poznatky v odbore psychológie, antropológie a sociológie, si vyžaduje najväčšiu opatrnosť ..." Ďalej M. Schmaus konštatuje: "Ani cirkevné schválenie neukladá povinnosť veriť, ale je iba zárukou, že nejde o poveru, ak sa nejaký úkaz vyvetľuje ako zjavenie Matky Božej ... O Mariiných zjaveniach, ktorých počet dnes veľmi rastie, no cirkev ich neuznala, musíme povedať, že práve ich častý výskyt vzbudzuje skôr pochybnosť ako dôveru, lebo ťažko ho dať do súladu s Božou transcenciou a skrytosťou, ktorú nás Písmo, tradície i teológia."

Obdobne píše aj významný americký bibliista J.L. Mc Kenzie vo svojej menej dostupnej knihe The Roman Catholic Church: "Otázka, ktorú si katolícka cirkev kladie, neznie, či po kritickom preskúmaní možno domnelú víziu alebo zjavenie potvrdiť, lebo sa nenazdáva, že takéto potvrdenie je možné. Cirkev sa pýta len to, či je ... v súlade

s rozlíšením viery a s normami života. Ani v prípade, keď mystický zážitok vyvola
cristi... v... víry a láske v... mystikovi a v iných ľuďoch, cirkev nepotvrdí
autenticitu zjavení. potvrdí len to, že mystik je vo svojej viere pravý ... Preskúma-
nie sa dotýka pravovernosti zážitkov, nie ich autenticity." (Citované podľa poľského
prekladu knihy, Pax 1977, str. 227.)

V knihe *Ecumenism and Charismatic Renewal* (Malines Document 2, Londýn 1978, str. 59-60), ktoré napísal kardinál Suenens, veľká postava súčasného charizmatického hnu-
tia, možno nájsť nasledujúcu pasáž o súkromných zjaveniach: "Charizmatická obnova, kto-
rá pomáha cirkvi viesť do života autentické dary Ducha, musí sa vystríhať pred prí-
lišnou ochotou vidieť nadprirodzené prejavy - ktorých kresťanská alebo cirkevná inter-
pretácia musí byť pozorne preskúmaná - v javoch, ktoré môžu byť jednoducho psycholo-
gické alebo parapsychologické. V tejto záležitosti sa vyžaduje mimoriadne veľká opatr-
nosť. Všetko, čo súvisí s takými javmi, vyžaduje zvlášť nádre rozlišovanie, ktoré mu-
sí byť v konečnej analýze autentizované cirkvou." Kardinál Suenens potom uvádza kla-
sické zásady, vytýčené pápežom Benediktom XIV. (1740-1758), podľa ktorých treba pri-
stupovať k súkromným zjaveniam. Konštatuje pritom, že pápež Benedikt XIV. ako vynika-
júci kanonista si dal veľmi záležať na jasnom rozlíšení medzi povinnosťou určitej o-
soby veriť v jej súkromné zjavenie a ne-povinnosťou jej spoluveriacich kresťanov po-
važovať toto zjavenie za článok viery. Zdôrazňuje súčasne, že "jedine verejné Zjavenie,
ktoré nám priniesol Ježiš a ktoré nám zanechali apoštoli, môže tvoriť obsah kresťan-
skej viery. Súkromné zjavenia prináležia do inej roviny viery, na ktorú sa kresťanská
viera sama osebe neviaže." Zásady Benedikta XIV. kardinál Suenens predchádza nasle-
dújúcimi slovami: "Je osožné mať ich na zreteli nielen pre ich teologickú zrelosť, ale
aj s ohľadom na ekumenický dopad, ktorý by mohli mať, keby boli všeobecnejšie známe;
mohlo by to zmierniť niektoré z obáv našich odlúčených bratov, keby sa vedelo, že sú-
kromné zjavenia, a to aj tých najväčších svätcov, nie sú článkami viery."

Zásady pápeža Benedikta XIV., podľa ktorých treba pristupovať k súkromným zjaveniam,
sú nasledujúce (Benediktus XIV., *De Servorum Dei Beatificatione et Beatorum Canoniza-
tione*, Vol. III):

1. Pokiaľ ide o cirkevné schválenie súkromných zjavení, nech je známe, že toto
schválenie nie je nič viac ako súhlas (s tvrdením osôb, ktoré mali zjavenie; pozn. red.),
daný po dôkladnom preskúmaní v záujme veriacich. Na tieto patrične schválené súkromné
zjavenia sa nedáva súhlas katolíckej viery, a ani sa nemôže dať. Čo (tieto zjavenia,
pozn. red.) požadujú, je súhlas ľudskej viery v súlade s pravidlami múdrosti, ukazu-
júcimi, že dané zjavenia sú pravdepodobné a veriteľné v medziach zbožnosti.

2. Pridržiavame sa Zjavení, ktoré sú v súlade s prameňmi katolíckej náuky a ktoré
sú záväzné pod hrozbou herézy, ak sa zanovite popierajú. Čo sa týka zjavení daných
svätým, ktorých náuka je uznaná cirkvou, pridržujeme sa ich ako pravdepodobných mie-
nok (probabilit).

3. Z uvedeného vyplýva, že uznanie súkromných zjavení možno odmietnuť bez ohroze-
nia celistvosti katolíckej viery, s podmienkou, že sa tak stane s príslušnou skrom-
nosťou, ktorá nie je ani svojvoľná, ani opovrhľivá.

Na doplnenie uvedených zásad si môžeme uviesť výroky dvoch veľkých svätcov, klasi-
kov mystiky, ktoré zreteľne ukazujú, aká veľká obozretnosť sa vyžaduje v prístupe k
prístupe k zjaveniam a víziám. Sv. Ján z Kríža (1542-1591, vyhlásený za učiteľa cirkvi
r. 1926): "Nikdy v nich (tj. vo víziách) nesmieme mať záľubu, ani ich nemáme podporo-
vať: áno, skôr musíme od nich utekať bez skúmania toho, či je ich pôvod dobrý alebo
zlý. Lebo čím viac sú vonkajšie a fyzické, tým menej je pravdepodobné, že pochádzajú
od Boha." Sv. Terézia Avilská (1515-1582, vyhlásená za učiteľku cirkvi r. 1970): "Ak
spoznáte, že Boh udeľuje dušiam túto milosť, naliehavo vám radím, nežiadajte ho, aby
ju doprial aj vám, pretože ... keď je túžba veľmi silná, ľahko sa k nej pridá obráze-
tvornosť, a potom človek uverí, že vidí a počuje veci, po ktorých beží..." (Citované
podľa A. Bezzeru a A. Leonelliho: V jeho šľapajách - Náčrt pokoncilovej asketiky a mys-
tiky, Rím 1982, str. 417-418.) Klasickým príkladom v tomto smere je sv. Katerína Siens-
ská (1347-1380, vyhlásená za učiteľku cirkvi r. 1970), ktorá bola presvedčená, že
"Matka Božia sa jej ukázala a povedala jej, že nie je Nepoškvrneným Počatím (!). Táto
svätá žena zrejme opakovala tvrdenia svojich učiteľov dominikánov, ktorí v tom čase,
kým nebola v tejto otázke vyhlásená dogma, zastávali práve takéto teologické názory.
V jej mysli bol tento názor taký silný, že ani v mystikom vytržení sa nedokázala

...by ho prebavila. Slovo Božia však podrobneji ...
(1911) ... s splitským metropolitou, arcibiskupom Dr. P. Frantičom, uve-
reňenie ... svedivosti s medžugorskými udalosťami v Glasu Koncila, č. 31, z dňa
13.1.1984 a prevzatého aj týždenníkom Kierunki č. 3 zo dňa 19.1.1986). Dodajme, že
autoritami Dominikánskej rehole, ktorí popierali Nepoškvrnené Počätie Panny Márie a
ktorých názory tak silno ovplyvnili sv. Katarínu, boli veľkí učitelia cirkvi, sv.
Albert Veľký (1200-1280, vyhlásený za učiteľa cirkvi r. 1931) a sv. Tomáš Akvinský
(1225-1274, vyhlásený za učiteľa cirkvi r. 1567), spolu s cisterciánom sv. Bernardom
z Clairvaux (1090-1153, vyhláseným za učiteľa cirkvi r. 1830) a františkánom sv.
Bonaventúrou (1217-1274, vyhláseným za serefínskeho učiteľa cirkvi r. 1588). Uvedená
problematika sa bližšie rozvádza napr. v dogmatike L. Otto Grundriss der Dogmatik
(v 7. vydání na str. 243, Herder, Freiburg 1965). Podobne ju rozoberá aj náš profesor
morálky A. Spesz v poslednej kapitole 3. knihy Katolícka mravouka.

Po týchto všeobecných poznámkach o sakramentných zjaveniach môžeme pristúpiť k na-
šej vlastnej téme o charaktere zjavení v Medžugorí. Bez pHľadu na to, aké budú závery
oficiálnej komisie, je zrejmé, že každý si musí vytvoriť svoj postoj k Medžugoríu
sám, podľa svojho svedomia a vedomia, bez obavy z ohrozenia svojej viery a bez ohľa-
du na niekedy až výhrašné slová zástancov Medžugoria. Zo svojej strany sa k tejto
otázke vyjadruje rovnakým spôsobom aj dr. T. Pervan, miestny farár v Medžugorí: "Ko-
niec-koncov, nie je rozhodujúce, či budú tieto zjavenia v budúcnosti cirkevnou auto-
ritou uznané, alebo nie". Zaiste, rozhodujúcou by mala byť otázka pravdivosti týchto
zjavení. Popierať autenticitu zjavení a priori by bolo nielen nerozumné, ale aj ne-
zlučiteľné so samými základmi našej viery. Ale rovnako nerozumné by bolo aj bezvý-
hrašné a nekritické prijímanie všetkého, čo sa o Medžugorí hovorí a píše a čo šíria
tí, ktorí medžugorské zjavenia v plnom rozsahu a priori akceptovali, pretože zodpo-
vedali ich mentalite. Viacerí sa snažia vytvoriť si vlastný názor osobnou návštevou
Medžugoria. Verím, že to nie je len prirodzená ľudská zvedavosť a túžba po senza-
ciách, ktoré tu mnohých lákajú. Je však tiež zrejmé, že to nie je pobyt v Medžugorí,
ktorý by bol rozhodujúcim činiteľom pre akceptovanie alebo odmietnutie autenticity
týchto zjavení. Jasne to vyplýva aj z reportáže "27 hodín v Medžugorí", ktorej
autor uveril zjaveniam dávno predtým, než sa do Medžugoria vybral.

Teraz už celkom konkrétne k okolnostiam, ktoré ma nútia vážne pochybovať o
autenticite zjavení v Medžugorí. Dotýkajú sa nielen priebehu a obsahu údajných zja-
vení, ale aj ich interpretácií a dôsledkov. Uvádzané fakty som čerpal z rozličných ma-
teriálov, knižných publikácií, časopisov a novín. Ani zďaleka ich nemám možnosť vi-
ešť tu v plnom rozsahu. Na konkrétne citácie som využil hlavne dva pramene, ktoré
v ďalšom pre stručnosť označujem len príslušnými veľkými písmenami A a B, a to: A) Janko
Bubalo: Tisíc stretnutí s Gospou v Medžugorí, Jelse 1985 - prepis magnetofon-
ových záznamov rozhovorov o. Bubala, OFM, s Vickou Ivankovičovou; citovaný podľa pre-
pisu slovenského prekladu z r. 1987; B) Medžugoria, 19-stránkový elaborát anonymné-
ho, predjme slovenského autora z r. 1984.

Určité nejasnosti, rozporné výroky a okolnosti sa vyskytujú hlavne v začiatkových
fázach medžugorských udalostí. Uvediem aspoň niektoré: Prvé videnie mala na vychádzke
v popoludňajších hodinách dňa 24.6. 1981 iba 15-ročná Ivanka Ivankovičová (ktorej pa-
pasiacov predtým náhle zomrela v nemocnici mama); jej katarátka Mirjana Dragocevičová,
ktorá išla s ňou, nevidela nič. Až pri opätovnej vychádzke s Ivankou v podvečerných
hodinách toho istého dňa mali videnie okrem Ivanky postupne aj niektoré ďalšie deti.
Podľa autentického výroku Vicky Ivankovičovej (A, str. 15) ani deti nie sú si isté,
či zjavenie vyzeralo pre každého z nich rovnako, lebo bolo od nich "dost' ďaleko" a
nie všetci ho videli rovnako jasne. Rozporné sú výroky o príčine toho, prečo Milka
Pavlovičová na druhý deň už neprišla na miesto zjavenia; faktom však je, že viac vi-
dení už nemala. Po prvom dni odstúpil od videní aj Ivan Ivankovič, ktorý si myslel,
že "je na to príliš starý". Na druhý deň žiadala Mirjana od zjavenia - už aj za pri-
tomnosti viacerých ľudí - nejaké znamenie a podľa vyjadrenia Vicky ho aj dostala -
otočily sa jej hodinky (A, str. 12-20; B, str. 2). Ťažko si možno urobiť jasný obraz
o uvedených okolnostiach bez možnosti porovnať výroky všetkých zúčastnených detí.
Určite to urobí, alebo už aj urobila, oficiálna komisia. Keďže, ako sa zdá, v týchto
okolnostiach nejde o problémy zásadného významu, môžeme od nich odhliadnuť, hoci ich
kritický rozbor môže časom veľa objasniť o príčinách a zrode medžugorských udalostí.

... a nie je to, čo sa nazýva "viera", ale viere, a nezriekať sa, hovorí na materijálne chápaný príklad k nájdeniu. Nielen deti, ale aj propagátori zjavení chápu videnia ako objektívne, ba až dôležité predmety. Celkom sa pritom stráca zo zreteľa skutočnosť, že aj v prípade autentických zjavení ide o symbolické sprítomnenie transcendentnej, nadprirodzenej reality. Azda túto okolnosť mal na mysli istý kňaz, ktorý požiadal deti, aby skúsili, či môžu vidieť pri zjavení Gospy (tj. Pannu Máriu) aj so zatvorenými očami. Vicka si na to spomína: "Ja som to skúšala ... A všetko bolo tak isto. Gospa ako Gospa!" (A, str. 127)

Možno uviesť veľa príkladov naivného materiálneho chápania videní: Už na siedmy deň udalostí chceli deti zistiť, či sa im Gospa zjaví aj na inom, vzdialenejšom mieste (podľa ich autentického výpovede pred Ľ. Jozefom, zaznamenaného na magnetofónovej páске ihneď po tejto udalosti; Vicka si neskôr nevedela na toto vyjadrenie spomenúť a príbeh vysvetľovala ináč, čo však z nášho momentálneho hľadiska nie je dôležité; A, str. 40). V obvyklom čase zjavení boli deti v každom prípade na vychádzke na ceste, z ktorej bolo vidieť v diaľke Podbrdo, tj. miesto zjavení. Vicka o tom hovorí: "Videli sme odtiaľ Podbrdo a ľudí na ňom. A keď sme sa začali modliť, nad ľuďmi sa objavil akoby svetlý oblak, ale hneď bolo vidno, že je to Gospa. Čoskoro sme ju jasne videli. Plávala vzduchom ... šaty na nej povievali. Pláva, pláva priamo k nám ... Keď sme sa s ňou pomodlili ..., pohovorili, pozdrevila nás a odišla ... Tade, odkiaľ aj prišla. Znova pomaly plávala k Podbrdu. Spustila sa nad ľud, čo čakal hore, a zmizela." (A, str. 38-39.) Pri zjavení v humne dňa 2.8.1981 "Gospa povedala, že všetci, ktorí sú tu (tj. okolo 40 ľudí, môžu sa jej dotknúť ... Zoradili sa a dotýkali sa jej. Mária im ukazovala, kde sa majú dotknúť ... Po dotyku mnohých zostala na šatách Gospy nejaká škvrna ..." (A, str. 66). Obdobne hovorí Mirjana, že "už niekoľkokrát videla na šatách Gospy červenú škvrnu, keď sa jej niekto dotkol v stave nriechu ... Pred niektorými Gospa priamo utekala." (B, str. 5) Vicka zase konštatuje: "Jedna dievčina skríkla, keď sa jej (tj. Gospy) dotkla. Hovorila, že sa jej ruka zachytila o Gospinu korunu". (A, str. 82.) K naivným predstavám tohto druhu patrí aj nasledujúci Vicky príbeh: "Raz nám Gospa ukázala nádhernú krajinu ... Prekrásne lesy, svahy a doliny. Plno kvetov ... Tam sa hral obdivuhodný chlapček. Nevedeli sme, čo je to. Potom nám Gospa povedala, že to je jej Syn kým rástol a pripravoval sa pre nás." (A, str. 104) Naivná predstava, hraničiac s rozprávkou, ba až poverou, prejavuje sa napr. v nasledujúcom príbehu: Deti položili Gospe otázku, či je pravda, čo hovorí jeden taxikár, že ho totiž zastavil nejaký chudák, čo mu dal zakrvavenú šatku a požiadal ho, aby ju hodil do prvej vody, ku ktorej príde. Pred riekou mu však vošle do cesty žena oblečená v čiernom a keď do neho šatku naliehavo žiadala, tak jej ju nakoniec dal. Údajne mu povedala, že by bolo "veľké zlo, koniec sveta alebo čo", keby jej ju nebol dal. Autentické vyjadrenie Vicky: "(Gospa) nám povedala, že to tak nejakou skutočne bolo. A že ten chudák bol jej Syn a tá žena v čiernom že bola ona." (A, str. 70-71).

K oveľa závažnejším problémom však vedú videnia detí, ktoré majú súvislosť s nebom, peklom a očistcom, a najmä so zápasom Boha s diablom. "Všetkým deťom ukázala Gospa raj. Peklo videli len Vicka, Mária a Jakov. A to v dome Vicky." (B, str. 6) "Peklo vyzeralo strašné! Ako mare nejakého ohňa. / v ňom mnoho ľudí' ... V strede bolo vidno akási plevovlasú ženu s dlhými vlasmi a parohami a diabli k nej skákali akosi z boku. Tak akosi." (A, str. 146) O inom videní neba a pekla Vicka hovorí: "Ja a Jakov ... sme išli ku Jakubovi ... Hneď sa pri nás objavila Gospa ... Povedala nám, že nás odvedie do neba ... Mňa chytila za pravú a Jakova za ľavú ruku, stala si medzi nás tvárou k nám a hneď sme sa začali zdvíhať ... priamo dohora cez povalu. Dom zmizol a my sme šli ... Čoskoro sme prišli do raja ... Všetko je plné akéhosi nádherného svetla ... ľudí ... kvetov ... anjelov ..." Potom ich Gospa odviedla do očistca, ktorý je "akoby nejaká tmavá priepasť, akýsi tmavý priestor medzi rajom a peklom. Plný akéhosi popola." A, ako hovorí Vicka, nakoniec im ukázala peklo: "Oheň ... diabli ... strašní ľudia! Všetci rohatí, s chvostom ... všetci vyzerajú ako diabli! ... Znova som videla tú plevovlasú rohatú dievčinu. Trápi sa v tom ohni. Diabli okolo nej. Slovom, strašné!" (A, str. 146-148).

Veľmi poľno povedať, že diabol a jeho zápas s Bohom je veľmi výraznou témou Medžugorj, čo sa prejavuje v tom, čo kardinál Suenens pri inej príležitosti tak výstiž-

... Najprv niekoľko autentických výrokov z Medžugoria. Mirjana Považská, ktorá jej Gospa zjaviť: "Diabol v ňom vyčítal Bohu, že ľudia veria len vtedy, keď sa im dobre čerí a že veriacich príliš ochraňuje. Keby však opustil moc jemu, uvidel by, koľko ľudí by od viery odpadlo. Boh teda ponúkol diablu, aby si vybral storočie, v ktorom mu dá neobmedzenú moc. A diabol si vybral XX. storočie." (B, str. 13) Mária hovorí, že Gospa "jej povedala, že sa medzi diablom a jej Synom vedie veľký boj o ľudské duše." (A, str. 66) Jelene Vasiljovej, ktorá ako 11-ročná začala mať v decembri 1982 nezávisle od "vidiacich" detí samostatné "vnútorné videnia" Gospy a stala sa iniciátorkou tzv. modlitbových skupín, o ktorých bude ešte reč, Panna Mária údajne povedala do slova: "Modlite sa, aby som zvíťazila nad Satanom." (B, str. 19) Autor citovaného elaborátu "Medžugorie" k tomu všetkému dodáva, že "diabol je veľmi spokojný, keď sa v neho neverí alebo keď sa považuje za smiešnu, hlúpu a nemožnú bytosť, figúrku z ľudových rozprávok." (B, str. 13) Namiesto vlastného komentára k týmto výrokom dávam prednosť varujúcim slovám kardinála Suenensa: "Démonománie sa treba dôsledne varovať. Je trikom Zlého upútať pozornosť na seba a na svoju činnosť, namiesto na Ježiša a na jeho veľkonočné tajomstvo ... Musíme sa dôsledne vyhýbať psychóze prítomnosti 'zlých duchov' a klíme strachu; práve naopak, musíme zdôrazňovať, že Ježiš nás vyslobodil z mocností tmy ... Na jednej strane nemôžeme súhlasiť s materialistickým a racionalistickým odmietaním existencie mocností tmy, no nemôžeme ani prijať fundamentalistickú interpretáciu Písma, ktorá príliš zdôrazňuje úlohu zlých duchov" (Citovaná kniha kardinála Suenensa, str. 64-65).

Namiesto Boha lásky, nášho nebeského Otca, ktorého nám zjavil náš jediný Pán, Ježiš Kristus, medžugorské zjavenia nám často predstavujú trestajúceho, hrozného, ba až pomstychtivého Boha Starého zákona, ktorý musí zápasiť s diablom a svetu hrozí kaktizmou. Výstrahy Gospy sú obsiahnuté údajne v 10 tajomstvách, o ktorých deti síce hovoria, ale via sa o nich aspoň vo všeobecnosti toľko, že "Gospa naznačila niečo, čo je dosť strašné pre človeka." (A, str. 107) Povedala, že "tajomstvá sa naplniť musia, nie je možné sa im vyhnúť, ale treba sa na ne pripraviť. Ľudia nesmú prepadnúť panike a strachu." (B, str. 12) A povedala tiež, že jej sama "sa každý deň modlí pred betonovým krížom na Križovaci k svojmu Synovi, aby odpustil svetu jeho hriechy." (B, str. 8) Jelene Vasiljovej v prítomnosti o Vlašiče nadiktovala Gospa pri "vnútorných videniach" toto posolstvo: "Jediné, o čo vás prosím, je obrátenie, jedine obrátenie. Hovorím to vám, aby ste to povedali celému svetu. Obrátenie, len obrátenie! ... Budem prosiť Syna, aby vás netrestal." (B, str. 9)

Interpretí medžugorských zjavení v tom vidia, nie bezdôvodne, analógiu s fatimskými zjaveniami a tajomstvami. Dr. S. Barbarič, duchovný poradca v Medžugorí, vo svojom článku "Odkaz Medžugorie" (z r. 1985; preložený je aj do slovenčiny) píše: "V sedemnástom roku tohto storočia došla od Matky Božej výzva z Fatimy: 'Obráťte sa! Modlite sa a robte pokánie!' Sedemnást rokov pred ukončením tohto storočia dochádza znova veľmi intenzívna výzva - tentoraz z Medžugoria: 'Zmierte sa, rozširujte mier!' Potvrdenie zo strany cirkevnej autority trvalo vo Fatime okolo 15 rokov. Že sa vo Fatime tak dlho čakalo na oficiálne potvrdenie, to by ešte nič nezmenilo na strašných udalostiach v Európe, ktoré sa udiali po tejto výzve z Fatimy. Dnes sa v Medžugorí znova ozýva výzva: 'ZMENTE SVOJ SMER!' Kto si teda bude môcť umyť svoje ruky, ak sa po týchto výzvach, po týchto zjaveniach v Medžugorí, stane v Európe niečo strašné?" Slovenský prekladateľ článku k tomu dodal ešte svoju poznámku: "Je dobre známe, že vo Fatime Matka Božia vyzývala ľudstvo - svoje deti - aby sa zasvätili jej Nepoškvrnenému Srdcu, modlili sa a robili pokánie, že tak Boh môže odstrániť alebo aspoň zmierniť hrozný trest, ktorý si ľudia sami na seba pripravujú (2. svetová vojna) - žiaľ, ľudstvo ju nevypočulo, a ešte väčší žiaľ, ani väčšina kňazov nie!!! Dnes sa nám Matka Božia na túto skutočnosť sťažuje a prosí nás, aby sme to aspoň teraz urobili!!!"

A návod, ako zmierniť hnev Boha a predísť hroziacej katastrofe? Keď sa deti pýtali na Silvestra 1981 Gospy, aké posolstvo odkáže svetu, povedala: "Čo najviac modlitby a pôstu ..." (B, str. 8) Modlitbu žiada každodennú, "aspoň trojhodinovú. Určite nie menej ako pol hodiny ráno a pol hodiny večer." (B, str. 18) "Gospa prosí o pôst, predovšetkým o pôst piatkový o chlebe a o vode. Gospa vysvetľuje, že pôst má veľkú hodnotu, hodnotu nezameniteľnú s čímkolvek iným, napríklad skutkom milosrdenstva." (B, str. 9) Prostredníctvom Jelene Vasiljevej rozšírila pre modlitbové skupiny požiadavku pôstu o chlebe a vode aj na stredu. (B, str. 18) Nestačí sa však len postiť,

"zároveň sa snažia zbavovať sa starých zlovykov", medzi ktoré patrí najmä "časté pozovanie na televíziu, fajčenie, prílišné pitie alkoholu, ale i kávy". (B, str. 10)
Od modlitbových skupín žiada už celkom bezvýhradne "zrieknutie sa všetkých nezriedených vášní a návykov, ako je televízia, šport, fajčenie, nadmerné užívanie jedla a pitia a podobne." (B, str. 18)

Ťažkosť samozrejme, nie je v tom, že Medžugorčania vyzývajú k modlitbe a pôstu. V tom nie je nič ojedinelé, ani nové. Problém spočíva v tom, že modlitba a pôst sa dostávajú do centra pozornosti kresťanského života, a to dokonca pred lásku k bližnému, prejavujúcu sa aj skutkami milosrdenstva. Aký to rozdiel oproti výzve samého Krista, ktorý práve lásku povýšil nad všetko ostatné! Pripomeňme si aspoň niekoľko výrokov Písma. "Milovať bližného ako seba samého" je viac ako všetky zápalné a ostatné oběty. (Mk 12,33) "Či takýto je pôst, ktorý sa mi líbi? Či sa človek umrtvováť po celý deň? Vykrúcať si hlavu dookola a vrečovinou i popolom si ustieľať? Či toto nazývaš pôstom a dňom milým Bohu?... Či nie keď lámeš chudobným svoj chlieb, potulným bedárov zavedieš do domu, ak vidíš nahého, zodeješ ho a pred telom svojim sa neskrývaš?" (Iz 58,5 a 7) "Keď sa modlíte, nehovorte veľa ako pohanias. Myslia si, že budú vypočutí pre svoju mnohovravnosť. Neňapodobňujte ich; veď váš Otec vie, čo potrebujete, prv, ako by ste ho prosili." (Mt 6,7-8) Sotva možno uznať za pravdu, že kresťanstvo sklamlalo nedostatkom modlitby a pôstu; sklamlali sme nedostatkom lásky k bližnému, sklamlali sme tým, že sme postavili zákon nad lásku a uzavreli sa do vlastnej, zdanlivo bezpečnej ulity!

Hodno sa zamyslieť nad slovami, ktoré uvádza vo svojom článku "Spiritualita pre dobu neistoty" profesor Nového zákona na pápežskej univerzite v Salamance J.M. González-Ruiz: "Veriaci často upadá do pokušenia, že chce s božstvom nadviazať priame, 'telefonické' spojenie, a tak sa vyhnúť ceste spájajúcej ho s jeho blíznymi, ktorá je daná samou skutočnosťou. Vytvára sa tak spiritualita čirej transcendencie, uchýľujúca sa do chrámu ako na miesto úplnej istoty... Biblická spiritualita pozerá na bližného ako na niečo také samostatné, že cesta cez neho je kvalifikovaná ako ~~niekedy takáto~~ dostačujúca pre eschatologickú záchranu človeka aj vtedy, keď výslovne nevyúsťuje do kráľovskej cesty k Bohu. Podľa Mt 25, 31-46 uzná Syn človeka za svojich všetkých tých, ktorí preukázali službu svojim blíznym, aj keď ho v nich výslovne nepoznali. Len tak možno vysvetliť užasnú otázku 'dobrych' ľudí: "Pane, a kedy sme ťa videli hladného a nakrmili sme ťa, alebo smädného a dali sme ti piť?" (Mt 25,37) (Kresťanství dnes, Praha 1969, str. 58-59)

Bolo by možné ďalej pokračovať vo vymenovávaní toho, čo ma vedie k vážnym pochybnostiam o autenticite zjavení Panny Márie v Medžugorí. Isteže, nie všetko z Medžugoria má rozporný alebo pochybný charakter. Veľa výziev z Medžugoria má vyslovene pozitívny obsah a otcovia františkáni v Medžugorí, a nielen oni, vynakladajú nemalé úsilie na to, aby sa práve tento pozitívny obsah dostal do povedomia ľudí. Ale práve táto nutná snaha o pozitívnu interpretáciu zjavení je ďalším momentom, ktorý ma znepokojuje, lebo autentický prejav Panny Márie by mal byť sam osebe dostatočne výrečný aj bez interpretácií. (by bolo zrejmé, čo mám na mysli, uvediem radšej doslova jednu pasáž z rozhovoru o Janka Bubala s Vickou, v ktorom ju žiadal, aby si spomenula, čo bolo hlavné z tretieho dňa zjavení. "Vicka: 'Čo to má byť? Je si nespomínam. A kto by si to mal všetko pamätať?' O. Janko: 'Vicka, chápem ťa, len si spomeň, a nikdy to nezapudni: Vtedy Gospa skutočne oznámila človekovi ten najvýznamnejší zo svojich odkazov.' Vicka: 'Já ťa ani teraz nechápem.' O. Janko: 'Nuž, ako si spomínaš, vtedy Gospa... opakovala...: Mier, mier a len mier. A potom Gospa s plačom dva razy opakovala: Mier musí zvládnuť medzi Bohom a človekom a aj medzi ľuďmi! A to je, Vicka, VŠETKO, čo nám Gospa, ktorá prišla medzi nás, chcela povedať. A všetko ostatné, ako je modlitba, pôst a pokora, sú len prostriedky k tomu mieru.' Vicka: 'Teraz si aj ja na to spomínam. Ale ty si vzdelaný a rozumný, a tak to teda vieš všetko vyvodiť, no je...'" (A, str. 50-51).

Nevdôjak sa človeku natíska otázka, čo by bolo z medžugorských udalostí, keby sa ich neboli ujali miestni františkáni, a to nielen z hľadiska interpretácií zjavení. Zjavenia nie sú len v Medžugorí (hoci deťom "Gospa povedala, že je to jej posledné zjavenie na zemi", ako sa doslovne vyjadrila Vicka a ako to vysvetlila aj Mirjema. (A, str. 128; B, str. 12). V samej Hercegovine sa Panna Mária údajne zjevovala skupinám detí vo viacerých obciach a mestách, ako je Izbično, Grnač, Rožko, Polje, Podbum,

... z Mostaru. (B, str. 13) Detom z Izbična Gospa dokonca prehlásila: "Ak to bude nutné, zjavím sa v každom dome." Detom z Medžugoria však súčasne Gospa výslovné odkázala kontakt s inou skupinou detí (menovite z Izbična), ktoré mali záujem o spoločné prežitie zjavenia a o spoločné modlitby; za porušenie tohto zákezu Gospa deti tvrdo pokarhala. (B, str. 14) Nie je od vecí pripomenúť, že aj na Slovensku sme mali Dechtice s plačúcou sochou Panny Márie, Tvrdomestice so zjaveniami Panny Márie troch dievčatkám, máme Turzovku atď. Všetko s negatívnym stanoviskom cirkevných autorít. Tvrdomestice pri Topoľčanoch som kedysi zažil aj osobne, s podobnými pocitmi, ktoré mal autor spomínanej reportáže v Medžugorí. Ani sväté nadšenie ľudí však nie je samo osebe svedectvom autenticity zjavení Panny Márie. Nemali hlboké prežitie Božej prítomnosti aj tí, čo boli napr. na Velehrade, v Šaštíne či v Levoči? Všade tam, kde sa čo len dvaja alebo traja zhromeždíme v Kristovom mene, tam je On medzi nami! (Mt 18,20)

Moje pochybnosti o autenticite zjavení Panny Márie v Medžugorí neznamenajú, že pochybujem o uprímnosti medžugorských detí. Nemám dôvod pochybovať ani o vyjadrení lekárov, ktorí údajne dosvedčili, že deti nemajú nijaké chorobné prejavy. Plne akceptujem stanovisko mostarského biskupa P. Žaniča: "Nateraz náš všetko vedie k presvedčeniu, že deti nekľemú. Zostáva nejvyššia otázka: Ide o subjektívnu skúsenosť detí, alebo o nadprirodzenú udalosť?" Na základe vyššie uvedených autentických výpovedí a faktov sa osobne silno prikláňam k prvému variantu. Ak sa mohla pod vplyvom svojich dominikánskych učiteľov dokonca aj sv. Katarína Sienská (a ani zďaleka nie len ona!) až tak veľmi mýliť vo svojich domnelých videniach, potom nevidím dôvod, prečo by aj medžugorské deti nemohli vo svojich videniach reprodukovat', žiaľveľmi neadekvátne, náboženské predstavy toho prostredia, v ktorom boli vychované. Tak, ako sa tým neznižila svätosť sv. Kataríny Sienskej, nepochybňuje sa ani možný svätý život medžugorských detí a ani nikoho, kto v Medžugorie verí.

Tým, ktorí tak veľmi zdôrazňujú blahodárne účinky Medžugoria, prejavujúce sa napr. v obnove náboženského života v okolí Medžugoria, v obrátení mnohých pútnikov atď., treba pripomenúť, aby sa zamysleli aj nad jeho negatívnymi dopadmi, na ktoré sa v nadchádzajúcej budúci zabúda. Nemožno nevidieť, že Medžugorie vedie vo viacerých smeroch do prekonceilového spôsobu myslenia, ba v určitých smeroch až hlboko do stredoveku. Proti požiadavke Druhého vatikánskeho koncilu, aby sa jasne rozlišovalo medzi pravdami zjavení majú prosté náboženské predstavy rovnakú váhu ako najzávažnejšie zjavené pravdy viery, na nedozernú škodu pre žiaduci dialóg s našimi odlúčenými bratmi a s dnešným svetom. (Bližšie o tomto probléme pozri pastorálnu konštitúciu koncilu o cirkvi v modernom svete *Gaudium et spes*, napr. odst. 21, 43 a ďalšie.) Len Boh sám vie, pre koľkých ľudí znamená Medžugorie definitívne zahatanie cesty k Bohu a pre koľkých našich odlúčených bratov je zmarením nádeje na skoré zjednotenie kresťanov v Kristovej cirkvi. (Na túto tému pozri závažnú pasáž v Dogmatickej konštitúcii koncilu *Lumen gentium*, ods. 67).

Jedným z vážnych negatívnych dopadov medžugorských udalostí je nebezpečenstvo oživovania bludu extrémne chápaného mariánskeho kultu, pred ktorým varujú aj francúzski biskupi vo svojom súbornom diele *Viera cirkvi*: "(Tento blud) spočíva v predstave že Mária - keďže je Matkou - je milosrdnejšia ako Kristus, a môže preto vyvážiť svojho druhu nedostatok srdca zo strany Otca alebo Syna. Takéto Chápanie Márie, šírené občas niektorými kazateľmi, je v úplnom rozpore so Zjavením." (Citované podľa poľského prekladu: *Wiara Kosciola*, 1985, str. 205.) Nebezpečenstvo bludu spočíva v tom, že vedie k odlišovaniu medzi "milosrdenstvom Panny Márie ... a spravodlivosťou Boha", a teda k názoru, že "Panna Mária je akosi mäkšieho srdca, t.j. plnšia lásky ako sám Boh." (M. Goffin: *Niekoľko úvah o povere a poverčivosti*, v zborníku *Objections to Roman Catholicism*, Penguin Books 1966, str. 42.)

Nemenej závažný negatívny dopad predstavujú aj predstavy z Medžugoria o nebi, očistci a pekle, a najmä o hrozivo blízkom apokalyptickom treste Božom. Pápež Ján XXIII., živý svedok Kristovej lásky, povedal na túto tému vo svojom otváracom prejave na Druhom vatikánskom koncile dňa 11. októbra 1962 nasledujúce slová: "Pri každodennej pastoračnej činnosti musíme občas počúvať, na našu veľkú lútosť, hlasy ľudí, ktorí - aj keď horlivosťou planú - nie sú obdarení prílišným zmyslom rozlišovania alebo miery. V týchto moderných časoch nedokážu vidieť nič iné ako kľamstvo a úpadok. Hovorí, že

...dávajúcimi storočiami. Je naša doba horšia a ... ako keby, ako keby ...
... z histórie, ktorá je predsa učiteľkou života ... Cítame, že neak-
... nosíhlas s tými prorokmi z kázy, ktorí neustále predpovedajú hrozné
... ako keby sa blížil koniec sveta. V tejto historickú chvíli nás Božia
... vedie k novému poriadku v ľudských vzťahoch, ktoré úsilím ľudí, a do-
... od ich vlastných očakávaní, smerujú k uskutočneniu vyšších a
... Božích zámerov. A všetko, dokonca aj ľudské rozdiely, vedú k väč-
... cirkvi." (The Documents of Vatican II. editor W.M. Abbott, S.J. a J.
... Gallagher, New York 1966, str. 712-713.) Žiaľ, aj Medžugorie má viaceré prejavy, na
... ktoré sa vzťahuje výrok vyslovený inými v súvislosti so sprofanovanými, zato však
... fatimskými odkazmi o hroziacom treste Božom: "Je na škodu, že sa
... s väčšou rezervou; bolo by však katastrofálne, keby sa čo len
... doviest k presvedčeniu, že Boh je naozaj podobný tej hroznej a
... v slohách tohto zjavenia." (M. Goffin, citova-
... zborník, str. 45)

Otec Janko Bubalo na záver svojich rozhovorov s Vickou hovorí: "Rieka pútnikov
v Medžugorí ešte stále tečie ... a nebude ľahko tomu, kto sa pokúsi túto rieku násil-
ne prerušiť alebo pošpiniť!!!" (A, str. 193) Autor spomínanej reportáže píše obdobne,
aj keď, predsa len trochu umiernennejšie: "Dnes keď svetové hodiny odhliadajú o päť mi-
nút, dvanásť, záhrebský kardinál Kuharič povedal: 'A čo, ak Gospa seprajme, a ona
sa stiahne späť?'" (Podobný výrok je aj v B, str. 16) Kardinál Franjo Kuharič má v
skutočnosti vo vzťahu k Medžugoriu celkom trpezlivé, opatrné stanovisko. Tiež o. Bub-
alo - napriek uvedenej vyhrážke - vyzval v jednote s ostatnými biskupmi Juhoslávie
veriacich, aby do Medžugoria neputovali, tým udalosti nepreskúma osobitná komisia.
Spolu s moravským biskupom P. Žaničom súčasne podpísal dekrét novej komisie pre
skúmanie udalostí v Medžugorí, ktorú ustanovila biskupská konferencia Juhoslávie.
Ako uvádza Osservatore Romano, rozhodnutie biskupskej konferencie Juhoslávie, kto-
rej predsedom je kardinál Kuharič, zo dňa 29.1. 1987 znamená zákaz púť a organizo-
vania iných prejavov, ktoré by boli motivované pripisovaním nedoprirodzeného charak-
teru udalostiam v Medžugorí.

Rodinné spoločenstvo 14 (1987,4)